

Dosarul nr. 2ra-558/21

Prima instanță: Judecătoria Cahul sediul central (jud. L. Turculeț)

Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. R. Petrov, T. Berdilă, S. Pilipenco)

ÎNCHEIERE

19 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Agenția Relații Funciare și Cadastru în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Agenției Relații Funciare și Cadastru împotriva lui Vasiliu Sbîrciog, Vasilisei Tornea, Nicolai Cazangiu, Alexandru Tornea, Valeriu Ghidu, Mihail Brad și Verei Golovatenco cu privire la exproprierea pentru cauză de utilitate publică de interes național

împotriva deciziei din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, prin care au fost respinse apelurile declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și menținută hotărârea din 9 decembrie 2019 a Judecătoriei Cahul sediul central, prin care acțiunea a fost admisă

constată:

La 29 noiembrie 2011, Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Valeriu Ghidu cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică de interes național.

În motivarea acțiunii a invocat că, în conformitate cu Legea nr. 176-XVI din 10 iunie 2008 privind declararea utilității publice a lucrărilor de interes național, terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața totală de 0,6241 ha, amplasat în satul XXXXX raionul XXXXX, face parte din terenurile proprietate privată a lui Valeriu Ghidu, înregistrată la OCT Cahul la 26 noiembrie 2002 și este supus exproprierii pentru cauză de utilitate publică de interes național pentru construcția Portului Internațional Liber Giurgiulești.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 186 din 9 martie 2009 cu privire la unele măsuri privind asigurarea activității Portului Internațional Liber Giurgiulești, Agenția Relații Funciare și Cadastru este împuternicită să asigure prin intermediul întreprinderilor subordonate realizarea prevederilor Legii nr. 176-XVI din 10 iunie 2008, precum și asigurarea controlului comisiei pentru soluționarea

întâmpinărilor expropriațiilor la propuneri de expropriere, aprobat prin hotărârea menționată.

Astfel, în urma activității comisiei, în baza art. 9 din Legea nr. 488-XVI din 8 iulie 1999 și conform Hotărârii Guvernului nr. 186 din 9 martie 2009, prin scrisoarea nr. 36-01-08/1645 din 18 august 2010, Agenția a prezentat oferta de expropriere a terenului agricol privat, cu număr cadastral XXXXX cu suprafața totală de 0,6241 ha la prețul de despăgubire calculat în suma de 49 611,66 de lei, determinat în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

A comunicat că pârâțul Valeriu Ghidu nu a acceptat oferta și întâmpinarea prevede dezacordul la ofertă, solicitând transmiterea terenului în arendă.

Potrivit art. 11 din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică și în temeiul Hotărârii Guvernului, Valeriu Ghidu a fost invitat la ședința pentru soluționarea întâmpinărilor expropriațiilor la propunerile de expropriere pe data de 27 octombrie 2010, invitația nr. 36/01-08/2164 din 22 octombrie 2010.

Astfel, în cadrul ședinței, expropriatul a solicitat schimbarea terenului cu echivalentul amplasat în municipiul Chișinău.

Părțile au ajuns la un acord comun, că pentru a lua decizia în fond asupra subiectului este necesară o examinare suplimentară și consultarea cu Guvernul privind posibilitatea oferirii unui alt teren agricol.

A precizat că, în baza art. 9 din Legea nr. 488-XVI din 8 iulie 1999, după consultațiile cu organele administrației publice, Comisia nu a acceptat întâmpinarea expropriatului (scrisoare nr. 36/01-08/2280 din 1 noiembrie 2010), și prin oferta repetată nr. 36-01-08/1038 din 6 iunie 2011 privind exproprierea terenului agricol proprietatea privată, a fost propus în schimb la discreția expropriatului, un alt teren echivalent din cele existente, proprietate a statului, amplasate în unele din UAT: sat. Sadova r-nul Călărași, sat. Sculeni r-nul Ungheni, sat. Plopi r-nul Cantemir, sat. Cairaclia r-nul Taraclia.

Întâmpinarea parvenită la 15 iulie 2011, înregistrată sub nr. G-225/11, prevede dezacordul total al ofertei.

Alte propuneri scrise de la titularul obiectului exproprierii nu au parvenit.

Așadar, conform procesului-verbal al comisiei nr. 5 din 26 iulie 2011, a fost constatat că nu s-a ajuns la un acord comun cu proprietarul obiectului exproprierii și actele urmează a fi expediate Agenției Relații Funciare și Cadastru pentru soluționarea exproprierii prin intermediul instanței de judecată.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 13, 14 din Legea nr. 488-XVI din 8 iulie 1999 exproprierii pentru cauză de utilitate publică, art. 17 din Legea nr. 1308 din 25 iulie 1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, art. 337, 694 Cod civil, art. 166-269 CPC.

A solicitat exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6241 ha cu numărul cadastral XXXXX, deținut cu drept de proprietate privată de Valeriu Ghidu în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în suma 49 611,66 de lei din contul bugetului de stat.

La 29 noiembrie 2011, cu pretenții similare, Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Mihail Brad cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică de interes național.

A solicitat exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6003 ha cu numărul cadastral XXXXX, deținut cu drept de proprietate privată de Mihail Brad în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în suma 38 026,65 de lei din contul bugetului de stat.

La 29 noiembrie 2011, cu pretenții similare, Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Verei Golovatenco cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică de interes național.

A solicitat exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6244 ha cu numărul cadastral XXXXX, deținut cu drept de proprietate privată de Vera Golovatenco în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în suma 49 635,50 de lei din contul bugetului de stat.

Prin încheierea din 23 decembrie 2011 a Judecătorei Cahul, au fost conexate într-un singur proces cauzele civile la cererea de chemare în judecată a Agenției Relații Funciare și Cadastru împotriva lui Valeriu Ghidu, Mihail Brad și Verei Golovatenco cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică de interes național.

Prin încheierea din 3 aprilie 2012 a Judecătorei Cahul, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Centrul pentru Drepturile Omului.

Prin încheierea din 4 iunie 2012 a Judecătorei Cahul, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Prin hotărârea din 1 octombrie 2013 a Judecătorei Cahul, a fost admisă acțiunea.

A fost expropriat Valeriu Ghidu de terenul agricol cu suprafața de 0,6727 ha cu nr. cadastral XXXXX, ce-i aparține cu drept de proprietate în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în sumă de 49 611,66 de lei.

A fost expropriat Mihail Brad de terenul agricol cu suprafața de 0,6003 ha cu nr. cadastral XXXXX, ce-i aparține cu drept de proprietate în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în sumă de 38 026,65 de lei.

A fost expropriată Vera Golovatenco de terenul agricol cu suprafața de 0,6244 ha cu nr. cadastral XXXXX, ce-i aparține cu drept de proprietate în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în sumă de 49 635,50 de lei.

Prin decizia din 30 ianuarie 2014 a Curții de Apel Cahul, a fost admis apelul declarat de Vera Golovatenco, casată hotărârea din 1 octombrie 2013 a Judecătorei Cahul, cu restituirea cauzei în prima instanță - Judecătoria Cahul, pentru rejudecare în alt complet de judecată.

La 29 noiembrie 2011, cu pretenții similare, Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Vasilisei Tornea cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică.

A solicitat exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,5673 ha cu numărul cadastral XXXXX, deținut cu drept de proprietate privată de Vasilisa Tornea în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în suma 35 936,23 de lei din contul bugetului de stat.

Prin încheierea din 3 aprilie 2012 a Judecătoriei Cahul, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Centrul pentru Drepturile Omului.

Prin încheierea din 4 iunie 2012 a Judecătoriei Cahul, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Prin hotărârea din 1 octombrie 2013 a Judecătoriei Cahul, a fost admisă acțiunea.

A fost expropriată Vasilisa Tornea de terenul agricol cu suprafața de 0,5673 ha cu nr. cadastral XXXXX, ce-i aparține cu drept de proprietate în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în sumă de 35 936,23 de lei.

Prin decizia din 30 ianuarie 2014 a Curții de Apel Cahul, a fost admis apelul declarat de Vasilisa Tornea, reprezentată de avocatul Petru Ursu, casată hotărârea din 1 octombrie 2013 a Judecătoriei Cahul, cu restituirea cauzei la rejudecare la Judecătoria Cahul, în alt complet de judecată.

La 29 noiembrie 2011, cu pretenții similare, Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Tornea cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică.

A solicitat exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6083 ha cu numărul cadastral XXXXX, deținut cu drept de proprietate privată de Alexandru Tornea în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în suma 47 109 de lei din contul bugetului de stat.

Prin încheierea din 3 aprilie 2012 a Judecătoriei Cahul, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Centrul pentru Drepturile Omului.

Prin încheierea din 4 iunie 2012 a Judecătoriei Cahul, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Prin hotărârea din 1 octombrie 2013 a Judecătoriei Cahul, a fost admisă acțiunea.

A fost expropriat Alexandru Tornea de terenul agricol cu suprafața de 0,6083 ha cu nr. cadastral XXXXX, ce-i aparține cu drept de proprietate în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în sumă de 47 109 de lei.

Prin decizia din 28 ianuarie 2014 a Curții de Apel Cahul, a fost admis apelul declarat de Alexandru Tornea, reprezentat de avocatul Petru Ursu, casată hotărârea din 1 octombrie 2013 a Judecătoriei Cahul, cu restituirea cauzei la rejudecare la Judecătoria Cahul, în alt complet de judecată.

La 29 noiembrie 2011, cu pretenții similare, Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Nicolae Cazangiu cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică.

A solicitat exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6083 ha cu numărul cadastral XXXXX, deținut cu drept de proprietate privată de Nicolae Cazangiu în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în suma 48 355,66 de lei din contul bugetului de stat.

Prin încheierea din 3 aprilie 2012 a Judecătoriei Cahul, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Centrul pentru Drepturile Omului.

Prin încheierea din 4 iunie 2012 a Judecătoriei Cahul, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Prin hotărârea din 1 octombrie 2013 a Judecătoriei Cahul, a fost admisă acțiunea.

A fost expropriat Nicolae Cazangiu de terenul agricol cu suprafața de 0,6083 ha cu nr. cadastral XXXXX, ce-i aparține cu drept de proprietate în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în sumă de 48 355,66 de lei.

Prin decizia din 28 ianuarie 2014 a Curții de Apel Cahul, a fost admis apelul declarat de Nicolae Cazangiu, reprezentat de avocatul Petru Ursu, casată hotărârea din 1 octombrie 2013 a Judecătoriei Cahul, cu restituirea cauzei la rejudecare la Judecătoria Cahul, în alt complet de judecată.

La 6 decembrie 2011, cu pretenții similare, Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Vasilii Sbîrciog cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică.

A solicitat exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6003 ha cu numărul cadastral XXXXX, deținut cu drept de proprietate privată de Vasilii Sbîrciog în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în suma 47 719,72 de lei din contul bugetului de stat.

Prin încheierea din 3 aprilie 2012 a Judecătoriei Cahul, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Centrul pentru Drepturile Omului.

Prin încheierea din 4 iunie 2012 a Judecătoriei Cahul, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Prin hotărârea din 1 octombrie 2013 a Judecătoriei Cahul, a fost admisă acțiunea.

A fost expropriat Vasilii Sbîrciog de terenul agricol cu suprafața de 0,6003 ha cu nr. cadastral XXXXX, ce-i aparține cu drept de proprietate în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în sumă de 47 719,72 de lei.

Prin decizia din 17 decembrie 2013 a Curții de Apel Cahul, a fost admis apelul declarat de Vasilii Sbîrciog, casată hotărârea din 1 octombrie 2013 a Judecătoriei Cahul, cu restituirea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de judecată, dar în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 6 februarie 2014 a Judecătoriei Cahul, a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului Maria Sbîrciog.

Prin încheierea din 27 februarie 2015 a Judecătoriei Cahul, au fost conexe într-un singur proces cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Agenției Relații Funciare și Cadastru împotriva lui Valeriu Ghidu, Mihail Brad și Verei Golovatenco, intervenienți accesorii Centrul pentru Drepturile Omului, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică de interes național, cu cauzele civile la cererea de chemare în

judecată a Agenției Relații Funciare și Cadastru împotriva lui Vasilii Sbîrciog, Vasilisei Tornea, Alexandru Tornea și Nicolae Cazangiu.

Prin încheierea din 28 iulie 2016 a Judecătorei Cahul, au fost atrași în proces Valentina Tornea, Maria Cazangiu, Ana Tornea, Larisa Ghidu și Anastasia Brad în calitate de intervenienți accesorii de partea pârâților.

Prin hotărârea din 9 decembrie 2019 a Judecătorei Cahul sediul central, a fost admisă acțiunea.

A fost dispusă exproprierea pentru cauză de utilitate publică de interes național în folosul statului a următoarelor:

Terenul agricol cu suprafața de 0,6003 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a lui Vasilii Sbîrciog cu încasarea în folosul proprietarului din bugetul de stat a sumei de 270 135 de lei.

Terenul agricol cu suprafața de 0,5673 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a Vasilisei Tornea cu încasarea în folosul proprietarului din bugetul de stat a sumei de 255 285 de lei.

Terenul agricol cu suprafața de 0,6083 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a lui Nicolae Cazangiu cu încasarea în folosul proprietarului din bugetul de stat a sumei de 273 735 de lei.

Terenul agricol cu suprafața de 0,6083 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a lui Alexandru Tornea cu încasarea în folosul proprietarului din bugetul de stat a sumei de 273 735 de lei.

Terenul agricol cu suprafața de 0,6241 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a lui Valeriu Ghidu cu încasarea în folosul proprietarului din bugetul de stat a sumei de 280 845 de lei.

Terenul agricol cu suprafața de 0,6003 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a lui Mihail Brad cu încasarea în folosul proprietarului din bugetul de stat a sumei de 270 135 de lei.

Terenul agricol cu suprafața de 0,6244 ha nr. cadastral XXXXX proprietatea Verei Golovatenco cu încasarea în folosul proprietarului din bugetul de stat a sumei de 280 980 de lei.

Au fost încasate din bugetul de stat cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică în folosul lui Valeriu Ghidu, Mihail Brad, Nicolae Cazangiu, Vasilisei Tornea și Vasile Sbîrciog a câte 3 100 de lei pentru fiecare și în folosul Verei Golovatenco a sumei de 2 325 de lei.

Prin decizia din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, au fost respinse apelurile declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și menținută hotărârea primei instanțe.

Întru consolidarea soluției adoptate, instanțele de judecată ierarhic inferioare au stabilit că statul, prin intermediul Agenției Relații Funciare și Cadastru, la stabilirea cuantumului despăgubirii de expropriere a terenului agricol pentru cauză de utilitate publică, a propus pârâților Vasilii Sbîrciog, Vasilisa Tornea, Alexandru Tornea, Valeriu Ghidu, Mihail Brad și Vera Golovatenco pentru terenurile cu drept de proprietate, care a fost calculată reieșind din următoarea formulă: suprafața terenului x bonitatea medie a terenului, x prețul normativ la expropriere, stabilit în poziția a II-a din Anexa la Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului.

Apreciind cuantumul despăgubirii propus de Agenția Relații Funciare și Cadastru pentru exproprierea terenurilor agricole proprietate privată a pârâților, instanțele de judecată ierarhic inferioare au considerat că acest cuantum propus ca despăgubire pârâților pentru exproprierea terenului agricol nu constituie o dreaptă și echitabilă despăgubire.

La fel, prima instanță și instanța de apel au stabilit că Agenția Relații Funciare și Cadastru, calculând despăgubirea pentru exproprierea terenului în baza prețului normativ de înstrăinare a terenurilor agricole, nu a ținut cont în deplină măsură de întregul cadrul normativ în vigoare care reglementează acest aspect.

Mai mult ca atât, cuantumul despăgubirii propus de Agenția Relații Funciare și Cadastru, pârâților Vasiliu Sbîrciog, Vasilisa Tornea, Alexandru Tornea, Valeriu Ghidu, Mihail Brad și Vera Golovatenco pentru exproprierea terenului agricol, nu constituie valoarea reală a terenului agricol pe care ultimii ar fi obținut-o în cazul vinderii terenului la prețul liber de piață, și nici drepturile patrimoniale, care puteau fi obținute de către pârâți în rezultatul exploatării potrivit destinației a terenului agricol.

Astfel, pornind de la faptul că terenul agricol supus exproprierii este amplasat într-o zonă strategică (port) pentru Republica Moldova, între două puncte vamale de trecere la Ucraina și România și la o mică depărtare de traseul Internațional Bolgrad - Reni, existența rețelelor ingineresti – în apropierea nemijlocită, au conchis instanțele de judecată ierarhic inferioare că suma de 270 135 de lei pentru terenul agricol cu suprafața de 0,6003 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a lui Vasiliu Sbîrciog, suma de 255 285 de lei pentru terenul agricol cu suprafața de 0,5673 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a Vasilisei Tornea, suma de 273 735 de lei pentru terenul agricol cu suprafața de 0,6083 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a lui Nicolai Cazangiu, suma de 273 735 de lei pentru terenul agricol cu suprafața de 0,6083 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a lui Alexandru Tornea, suma de 280 845 de lei pentru terenul agricol cu suprafața de 0,6241 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a lui Valeriu Ghidu, suma de 270 135 de lei pentru terenul agricol cu suprafața de 0,6003 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a lui Mihail Brad, suma de 280 980 de lei pentru terenul agricol cu suprafața de 0,6244 ha nr. cadastral XXXXX proprietate a Verei Golovatenco, fiind o dreaptă despăgubire pentru exproprierea terenului agricol proprietate a pârâților rezultată în urma aprecierii prețului de lichidare a obiectului, din motivul interdicției aplicate în privința bunului imobil.

Totodată, au menționat instanțele de judecată ierarhic inferioare că nu poate fi reținută valoarea terenului agricol stabilită de evaluator prin metoda prețului normativ, metoda analizei comparative a vânzărilor și valoarea de piață recomandată a sectorului de teren, deoarece terenurile agricole în baza cărora a fost efectuată analiza comparativă a vânzărilor nu sunt absolut identice cu terenul agricol în litigiu, iar evaluarea metodelor este făcută cu aproximație.

La 1 februarie 2021, prin intermediul poștei electronice și ulterior, la 2 februarie 2021, prin intermediul Secției Documentare Procesuală a Cauzelor Civile din Cadrul Curții Supreme de Justiție, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel și a

hotărârii primei instanțe în partea încasării din contul bugetului de stat a mijloacelor bănești cu titlu de expropriere și cheltuieli de asistență juridică.

În motivarea recursului, având în vedere faptul că art. 15 din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999, stabilește expres că valoarea obiectului exproprierii se stabilește de către experți, prin intermediul unui raport de expertiză, iar art. 148 CPC, stipulează că pentru elucidarea unor aspecte din domeniul științei, artei, tehnicii, meșteșugurilor artizanale și din alte domenii, apărute în proces, care cer cunoștințe speciale, instanța dispune efectuarea unei expertize, la cererea părții sau a unui alt participant la proces, iar în cazurile prevăzute de lege, din oficiu, a considerat că raportul scris al specialistului nu poate înlocui un raport de expertiză.

Respectiv, atât prima instanță, cât și instanța de apel în mod eronat și neîntemeiat au admis pretențiile formulate de părțile pârâte.

A menționat că în lipsa materialului probatoriu de bază necesar pentru aprecierea obiectivă a valorii bunurilor imobile care constituie obiect al exproprierii, instanțele de judecată au apreciat în baza propriilor criterii, cu derogare de la condițiile imperative instituite prin lege, valoarea acestor bunuri imobile, fapt care atrage netemeinicia hotărârilor emise.

În acest sens, a precizat că din materialele cauzei se atestă că Agenția Relații Funciare și Cadastru, acționând în calitate de reclamant în baza prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 186/2009 cu privire la unele măsuri privind asigurarea activității Portului Internațional Liber Giurgiulești, nu a formulat și susținut o acțiune de expropriere la suma dispusă de instanțele de judecată ierarhic inferioare prin hotărârile judecătorești.

La 12 martie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Agenția Relații Funciare și Cadastru a declarat recurs împotriva deciziei din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea încasării din contul bugetului de stat a mijloacelor bănești cu titlu de expropriere, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea acestuia a menționat că, la stabilirea cuantumului despăgubirii, instanțele de judecată ierarhic inferioare au aplicat în mod eronat legea și anume art. 17 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului.

A menționat că este nefondat dezacordul intimațiilor cu prețul normativ propus, or în temeiul art. 17 alin. (1) din Legea nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997, au fost efectuate calculele prețului normativ al pământului și nu a celui de piață, deoarece calculul prețului (valorii) de piață mediu ponderat a terenurilor agricole în UAT Giurgiulești a fost determinat prin metoda analizei comparative a vânzărilor terenurilor și în acest caz prețul normativ este mai avansat decât prețul real de piață.

Totodată, a obiectat că intimații nu au prezentat probe argumentate și autentificate în modul stabilit, ce ține de proveniența prețului indicat în contractul de vânzare-cumpărare a terenului, la care, prin analogie se referă intimații.

Mai mult, acesta este amplasat în intravilanul localității, are destinația grădini și poate fi utilizat pentru construcții locative, iar prețul normativ constituie o valoare

mult mai avansată și este incomparabil cu prețul terenului solicitat pentru utilitate publică.

Sunt lipsite de temei juridic afirmațiile intimaților referitor la faptul că obiectul supus exproprierii, al proprietarilor, a fost exclus din circuitul agricol și are destinația grădini, deoarece destinația terenurilor în cauză nu a fost modificată reglementar, iar intimații nu au compensat pierderile cauzate de excluderea lor din circuitul agricol la momentul respectiv, fapt ce decade necesitatea compensării sumei menționate în referința intimatului.

Reieșind din situația creată, de către instanță urmează a fi luat în considerație faptul că în cazul când nu va avea loc transmiterea terenurilor în cauză în termeni proximi, statul nu-și va onora obligațiunile asumate prin Acordul de investiții „Cu privire la Portul Internațional Liber Giurgiulești” dintre Guvernul Republicii Moldova și investitorii străini, semnat la Chișinău la 29 decembrie 2004.

Astfel, există riscul adresării investitorilor străini în instanțele de arbitraj pentru recuperarea prejudiciului material cauzat, pierderii oportunității investiționale și prejudicierii imaginii statului, agravării climatului investițional național și, evident, prejudicierea bugetului statului.

La 2 martie 2021, în adresa lui Vasilii Sbîrciog, Vasilisei Tornea, Nicolai Cazangiu, Alexandru Tornea, Valeriu Ghidu, Mihail Brad, Verei Golovatenco, Mariei Sbîrciog, Valentinei Tornea, Mariei Cazangiu, Anei Tornea, Larisei Ghidu, Anastasiei Brad și Centrului pentru drepturile Omului a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 75-76 vol. VIII), fiind recepționată de către destinatari, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 93-106-vol. VIII).

La 23 martie 2021, în adresa lui Vasilii Sbîrciog, Vasilisei Tornea, Nicolai Cazangiu, Alexandru Tornea, Valeriu Ghidu, Mihail Brad, Verei Golovatenco, Mariei Sbîrciog, Valentinei Tornea, Mariei Cazangiu, Anei Tornea, Larisei Ghidu, Anastasiei Brad, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Centrului pentru drepturile Omului a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Agenția Relații Funciare și Cadastru, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 87-88 vol. VIII), fiind recepționată de destinatari, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 107-121 vol. VIII).

La 5 aprilie 2021, Vasilii Sbîrciog, Vasilisa Tornea, Nicolai Cazangiu, Alexandru Tornea, Valeriu Ghidu, Mihail Brad, Vera Golovatenco, Maria Sbîrciog, Valentina Tornea, Maria Cazangiu, Ana Tornea, Larisa Ghidu și Anastasia Brad, reprezentați de avocatul Petru Ursu au depus referință la recursurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Agenția Relații Funciare și Cadastru, solicitând respingerea acestora.

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursurilor, în adresa Curții Supreme de Justiție, alte referințe nu au parvenit.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 31 decembrie 2020, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 61 vol. VIII), însă careva date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurenți la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursuri la 1 februarie 2021 și respectiv, la 12 martie 2021 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Agenția Relații Funciare și Cadastru, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile drept inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Agenția Relații Funciare și Cadastru, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența

probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursurile declarate nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Agenția Relații Funciare și Cadastru urmează a fi considerate ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Agenția Relații Funciare și Cadastru.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic